

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

ΣΧΟΛΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ – ΤΟΜΕΑΣ ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΗΣ

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

« ΕΔΑΦΟΜΗΧΑΝΙΚΗ Ι - Τμήμα 2 (Μ-Ω) »

4^ο ΕΞ. ΠΟΛ-ΜΗΧ. ΕΜΠ - Ακαδ. Έτος 2020 - 21

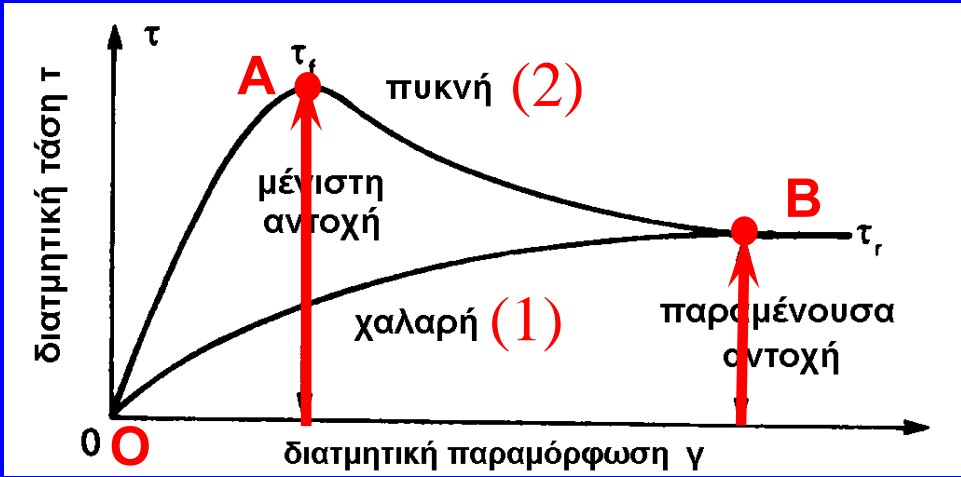
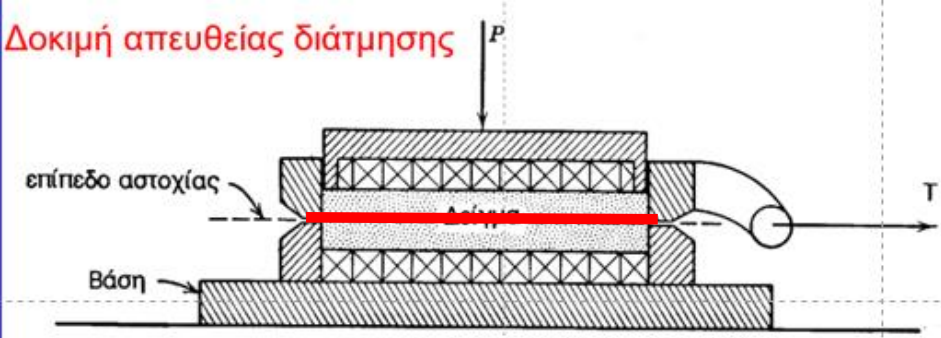
ΔΙΑΛΕΞΗ 9 – Μέρος 4

ΔΙΑΤΜΗΤΙΚΗ ΑΝΤΟΧΗ ΤΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ
& ΦΟΡΤΙΣΗ ΥΠΟ ΑΣΤΡΑΓΓΙΣΤΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

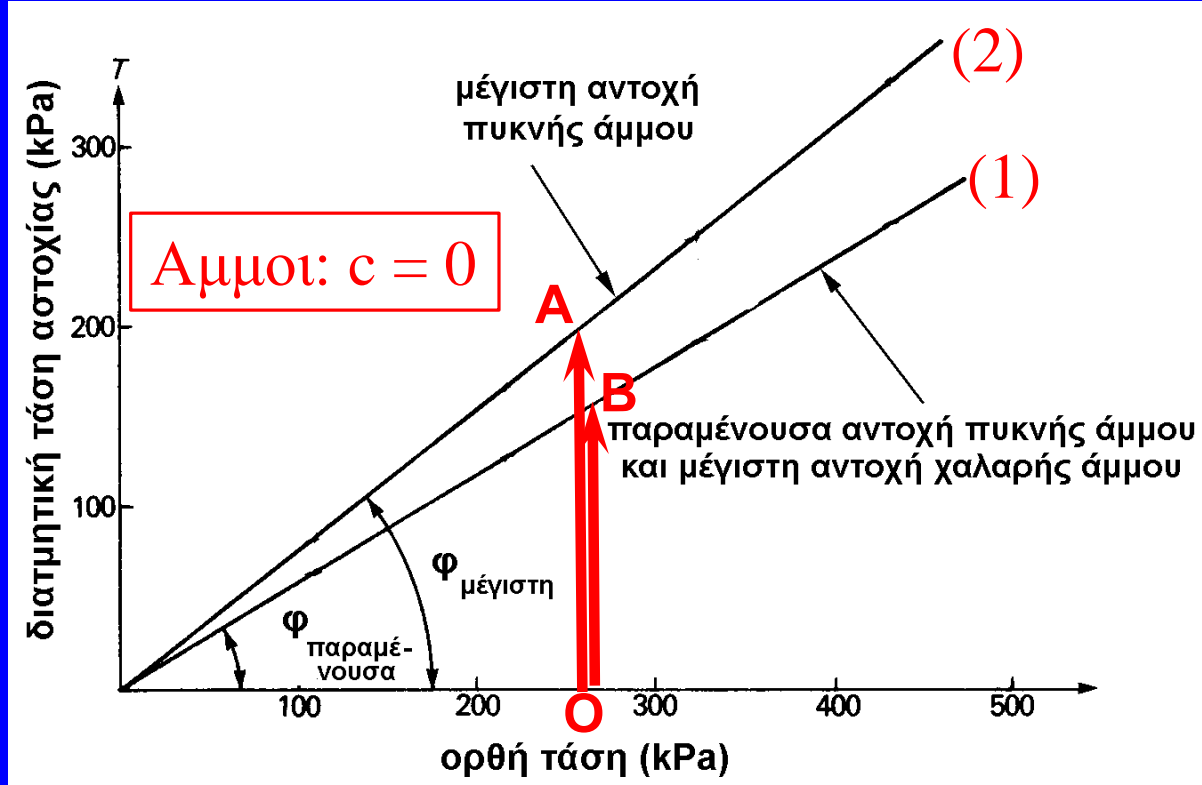
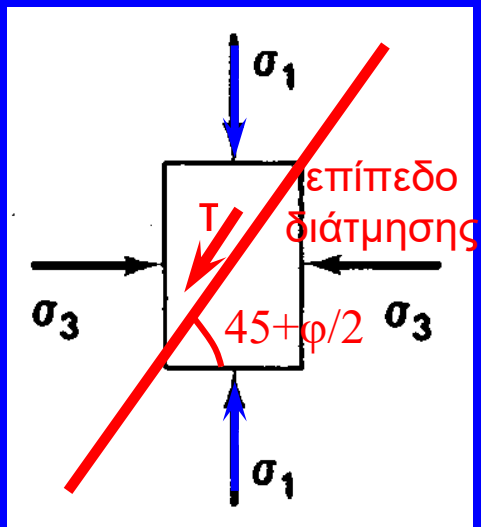
18.05.2021

Συμπεριφορά στο επίπεδο διάτμησης:

- 1. Χαλαρές άμμοι και μαλακές άργιλοι
- 2. Πυκνές άμμοι και σκληρές άργιλοι

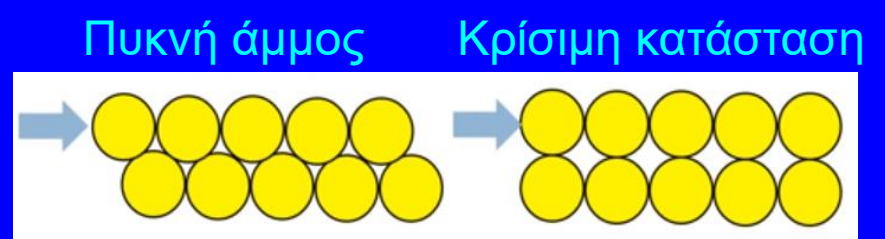
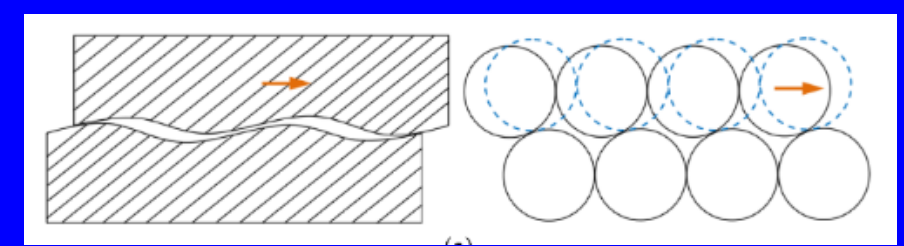
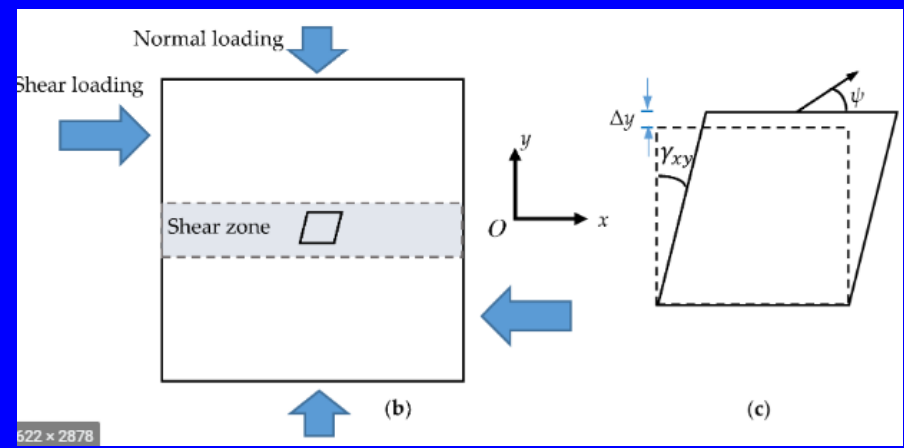
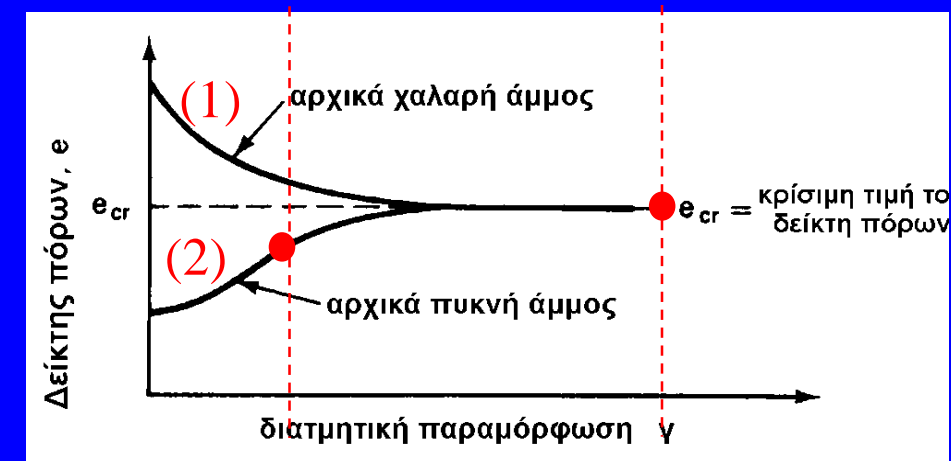
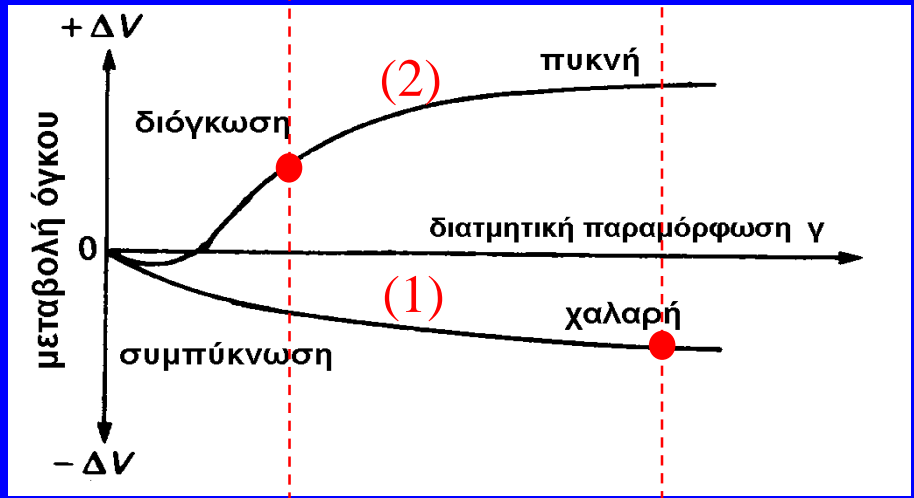
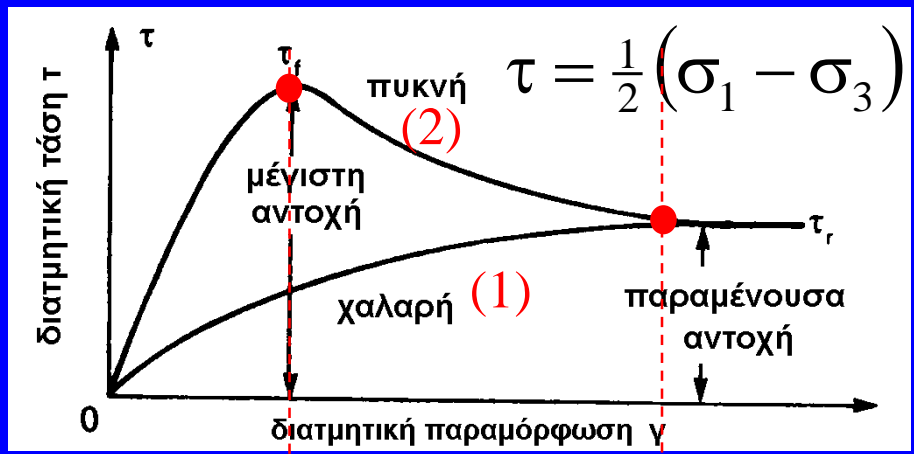

Τριαξονική δοκιμή

Συμπεριφορά στο επίπεδο διάτμησης:

1. Χαλαρές άμμοι και μαλακές άργιλοι
2. Πυκνές άμμοι και σκληρές άργιλοι

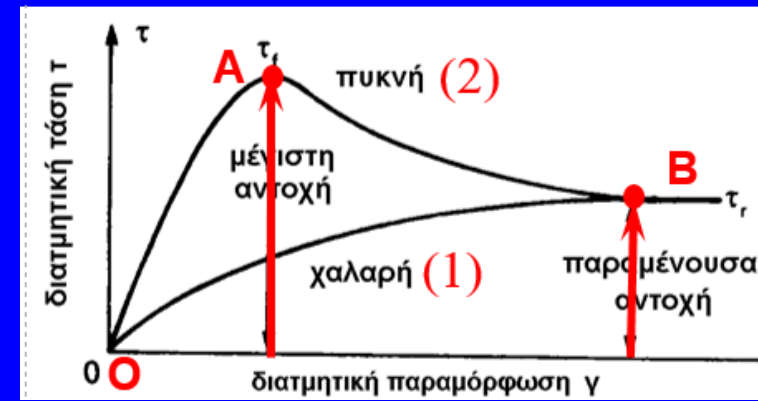
Διαστολικότητα πυκνής άμμου: Η διόγκωση απαιτεί την κατανάλωση πρόσθετου έργου για την ανύψωση του ορθού (κατακόρυφου) φορτίου. Άρα : $\Phi_{\text{πυκνής}} > \Phi_{\text{χαλαρής}}$

Χαρακτηριστικά της γωνίας τριβής

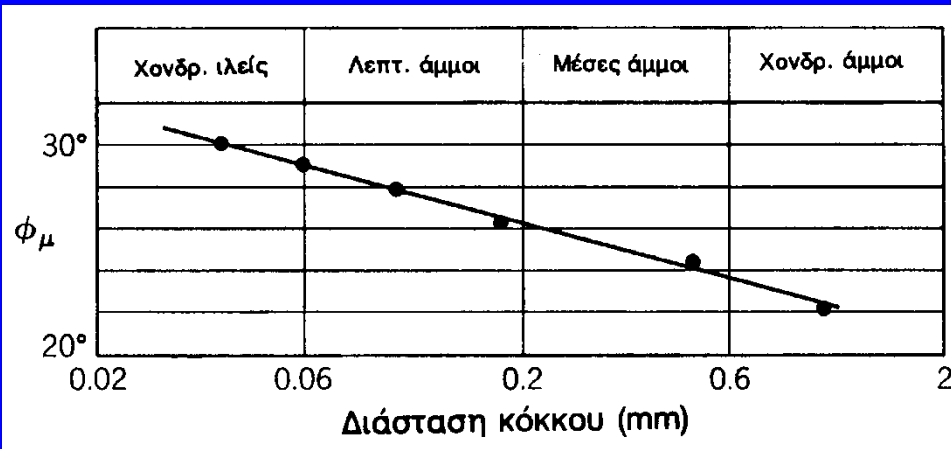
Η γωνία τριβής έχει τρεις συνιστώσες :

1. Καθαρή τριβή του υλικού (ϕ_μ)
2. Αλληλεμπλοκή μεταξύ των κόκκων ($\phi_{cv} - \phi_\mu$)
3. Διαστολικότητα (διασταλτικότητα) του υλικού

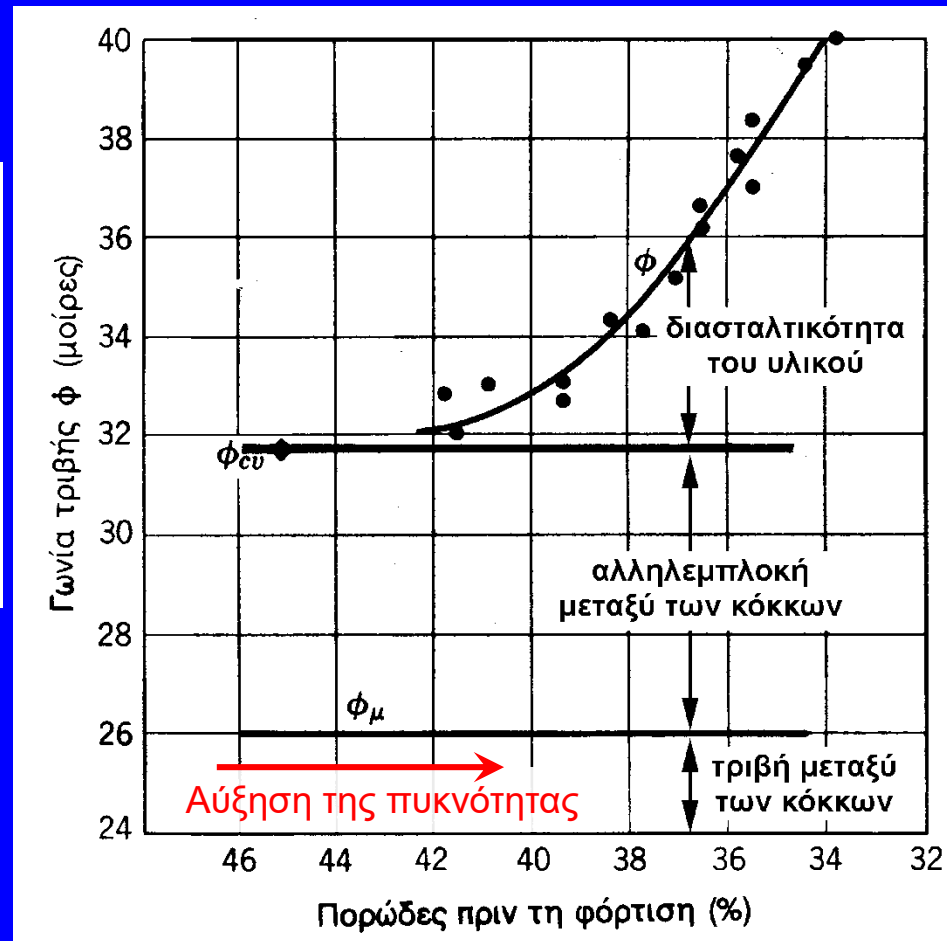
$$\tau_f = \sigma'_n \tan \phi$$

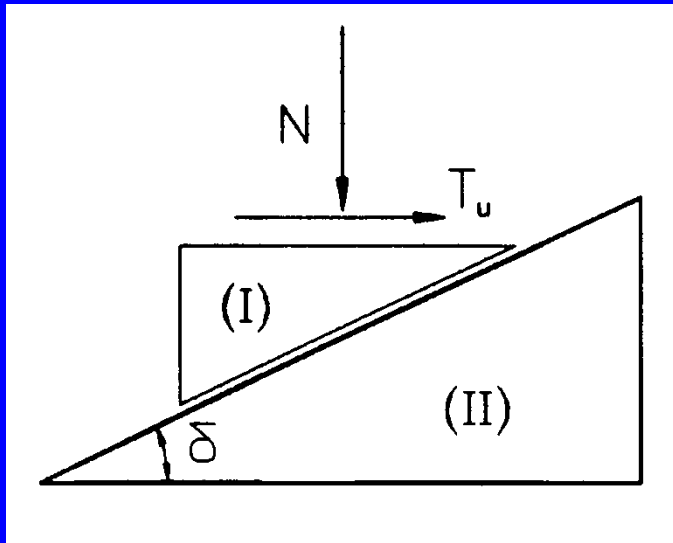
Τυπικές τιμές του ϕ_μ

Η διαστολικότητα εξαρτάται από την πυκνότητα του υλικού. Όσο μεγαλύτερη η σχετική πυκνότητα, τόσο μεγαλύτερη και η διαστολικότητα.

Χαρακτηριστικά της γωνίας τριβής - Η επιρροή της διασταλτικότητας

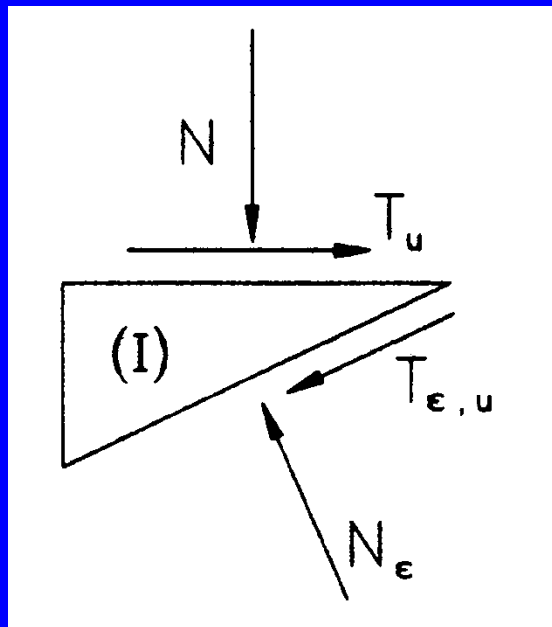
Η απαιτούμενη δύναμη ολίσθησης T_u για κίνηση σώματος σε κεκλιμένο επίπεδο, είναι μεγαλύτερη της απαιτούμενης για κίνηση σε οριζόντιο επίπεδο

Καθαρή τριβή στην επιφάνεια επαφής :

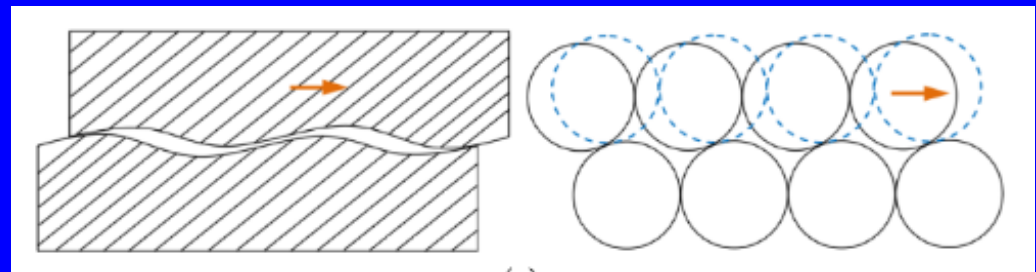
$$T_{\varepsilon,u} = N_{\varepsilon} \tan \varphi_{\mu}$$

Ισορροπία των δυνάμεων δίνει :

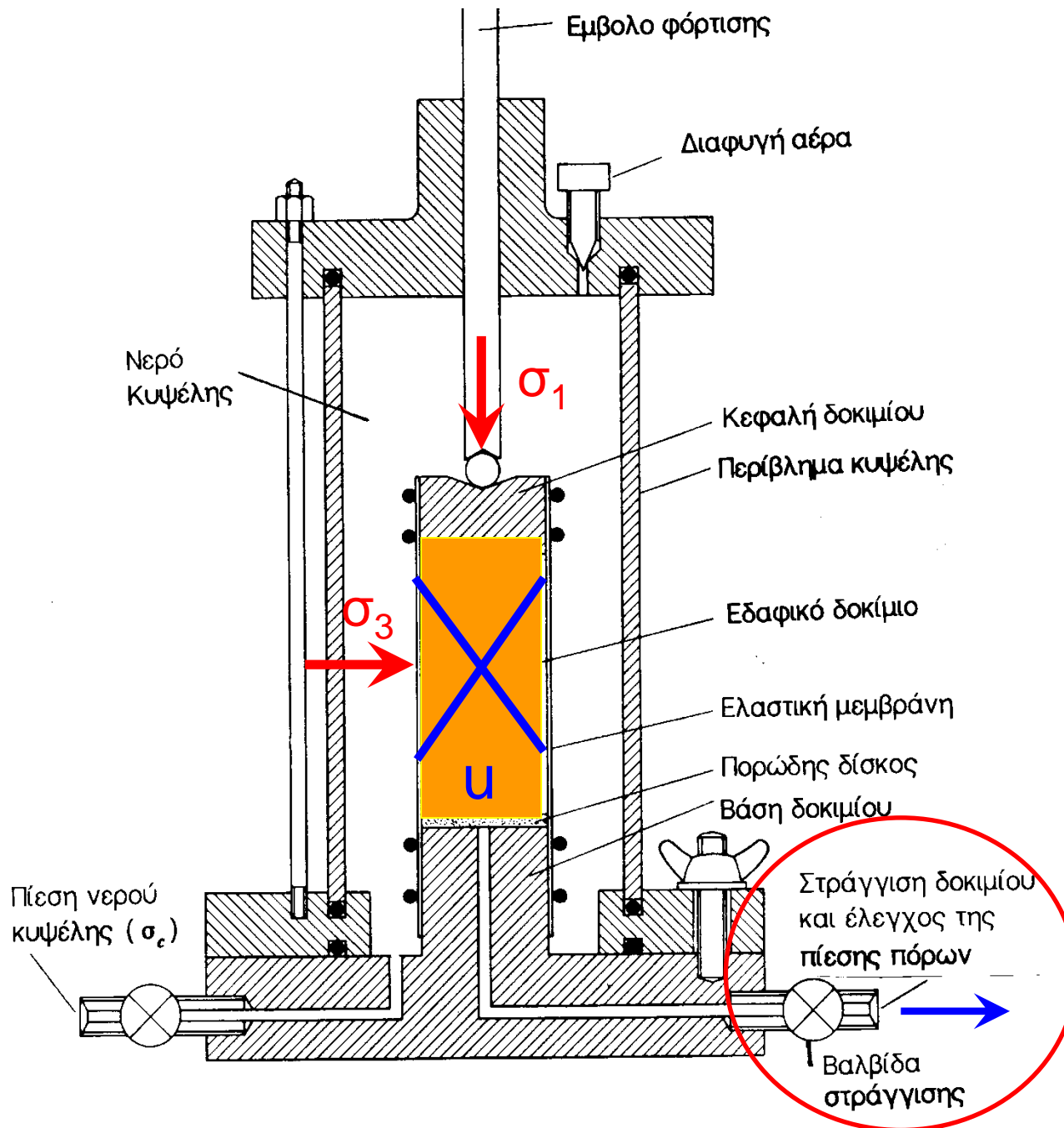
$$T_u = N \tan(\varphi_{\mu} + \delta)$$

Η τελευταία σχέση ισοδυναμεί με αύξηση της γωνίας τριβής κατά (δ), λόγω της διασταλτικότητας (αύξησης του όγκου)

Προσδιορισμός της περιβάλλουσας αστοχίας με την τριαξονική δοκιμή

Ενεργές τάσεις:

$$\sigma'_1 = \sigma_1 - u$$

$$\sigma'_3 = \sigma_3 - u$$

Βαλβίδα στράγγισης:

Ανοικτή: $u = u_o = \text{σταθ.}$
Όγκος δοκιμίου μεταβλητός ($\Delta V \neq 0$)

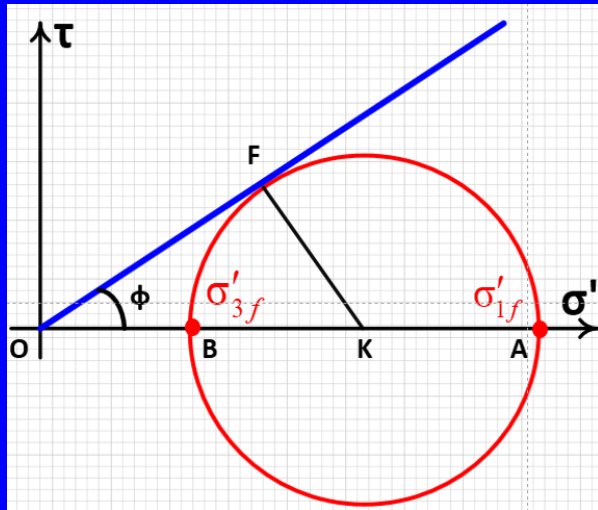
Κλειστή: $u = \text{μεταβλ.}$
 $u = u_o + \Delta u$ ($\Delta u \neq 0$)

όγκος δοκιμίου = σταθ
 $\Delta V = 0$

Κατά τη φόρτιση, εάν ο όγκος τείνει να μειωθεί $\rightarrow \Delta u > 0$ (αντίσταση στη μείωση του όγκου), ενώ Εάν τείνει να αυξηθεί $\rightarrow \Delta u < 0$

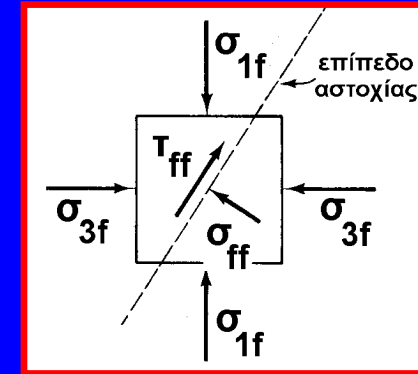
Περιβάλλουσα αστοχίας από τριαξονικές δοκιμές

1. Αμμος και κανονικά στερεοποιημένη άργιλος (υλικά χωρίς c) :

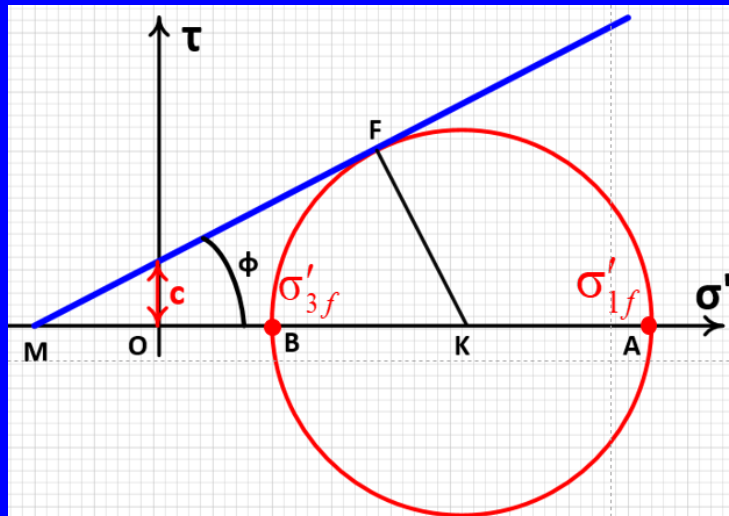

Αρκεί μια δοκιμή με μέτρηση των $(\sigma'_{1f}, \sigma'_{3f})$

$$\frac{\sigma'_{1f}}{\sigma'_{3f}} = \tan^2 \left(45 + \frac{\phi}{2} \right)$$

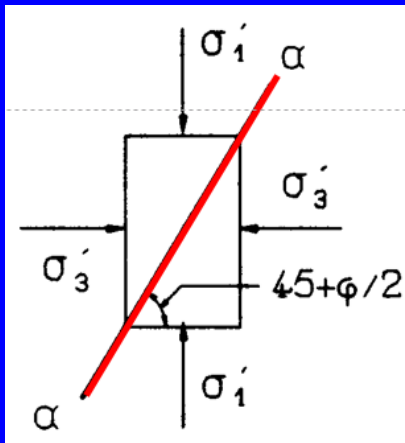
2. Στιφρή άργιλος (υλικό με c) :

Απαιτούνται δύο δοκιμές με μέτρηση των $(\sigma'_{1f}, \sigma'_{3f})$

$$\sigma'_{1f} = \sigma'_{3f} \tan^2 \left(45 + \frac{\phi}{2} \right) + 2c \tan \left(45 + \frac{\phi}{2} \right)$$

Προσδιορισμός της περιβάλλουσας αστοχίας με την τριαξονική δοκιμή

Παράδειγμα εφαρμογής – αναλυτική λύση:

- Τριαξονική δοκιμή εκτελείται υπό στραγγισμένες συνθήκες (δηλ. με ανοικτή βαλβίδα στράγγισης), με σταθερή πίεση πόρων $u = 150$ kPa και πίεση νερού στην κυψέλη $\sigma_3 = 250$ kPa. Κατά την αστοχία του δοκιμίου μετρήθηκε $\sigma_1 = 484.6$ kPa.
- Άλλη τριαξονική δοκιμή σε όμοιο δοκίμιο εκτελείται επίσης υπό στραγγισμένες συνθήκες με πίεση πόρων $u = 150$ kPa και πίεση νερού στην κυψέλη $\sigma_3 = 350$ kPa. Κατά την αστοχία του δοκιμίου μετρήθηκε $\sigma_1 = 784.6$ kPa.

Να προσδιορισθούν οι παράμετροι αντοχής (c, φ) του εδάφους

Δοκιμή 1: $\sigma'_{3f} = 250 - 150 = 100$ kPa , $\sigma'_{1f} = 484.6 - 150 = 334.6$ kPa

Δοκιμή 2: $\sigma'_{3f} = 350 - 150 = 200$ kPa , $\sigma'_{1f} = 784.6 - 150 = 634.6$ kPa

Εφαρμογή της παρακάτω σχέσης, και αφαίρεση κατά μέλη:

$$\sigma'_{1f} = \sigma'_{3f} \tan^2 \left(45 + \frac{\varphi}{2} \right) + 2c \tan \left(45 + \frac{\varphi}{2} \right)$$

$$634.6 - 334.6 = (200 - 100) \tan^2 (45 + \varphi/2) \rightarrow \tan^2 (45 + \varphi/2) = 3 \rightarrow \varphi = 30^\circ$$

Εφαρμογή της παραπάνω σχέσης για την πρώτη δοκιμή:

$$334.6 = 100 \times 3 = (2c) \times 1.734 \rightarrow c = 10 \text{ kPa}$$

Προσδιορισμός της περιβάλλουσας αστοχίας με την τριαξονική δοκιμή

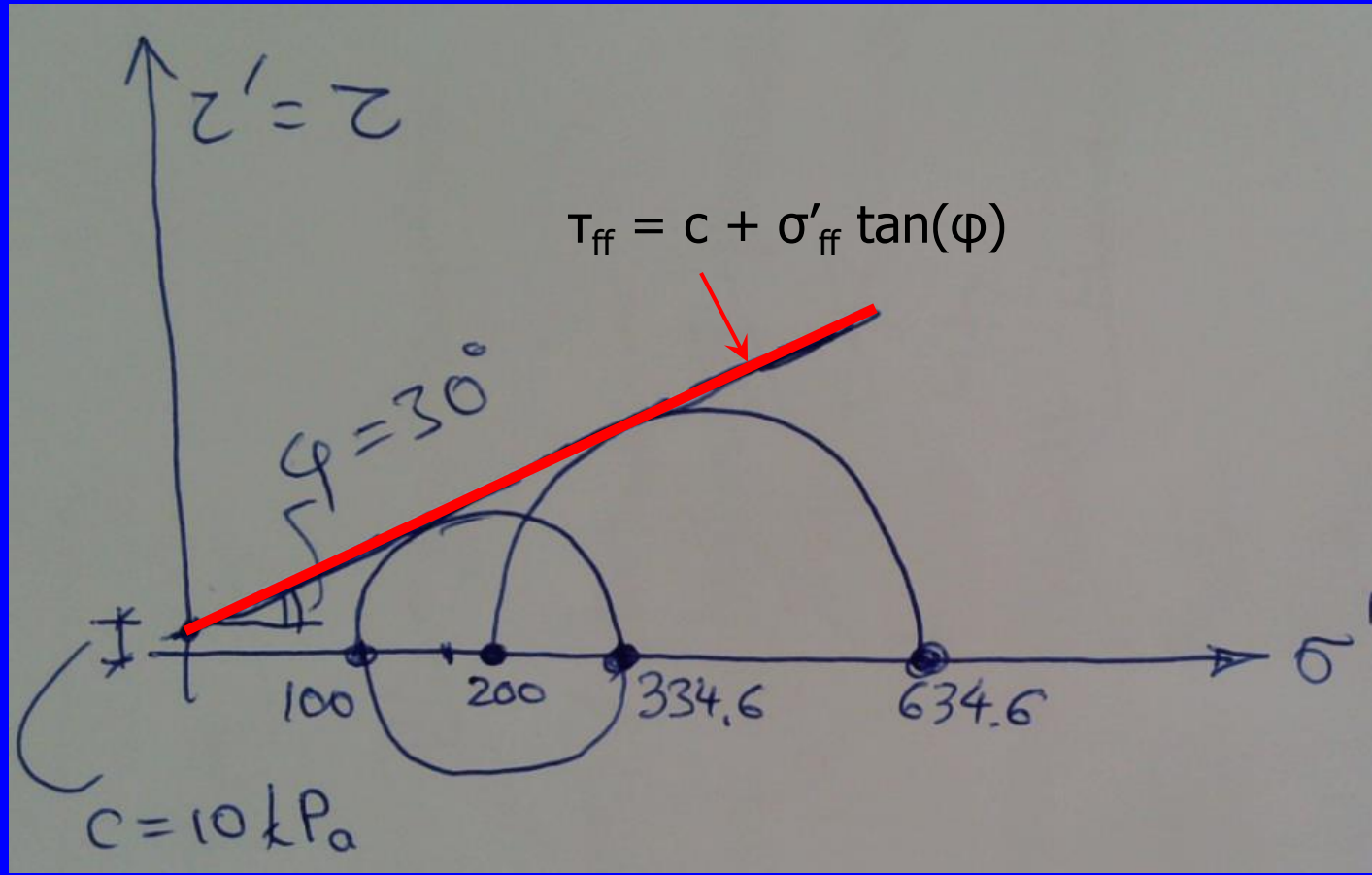
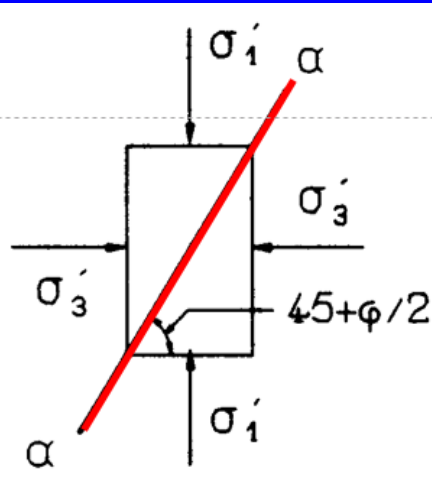
Παράδειγμα εφαρμογής – γραφική λύση:

Δοκιμή 1: $\sigma'_3 = 250 - 150 = 100 \text{ kPa}$, $\sigma'_1 = 484.6 - 150 = 334.6 \text{ kPa}$

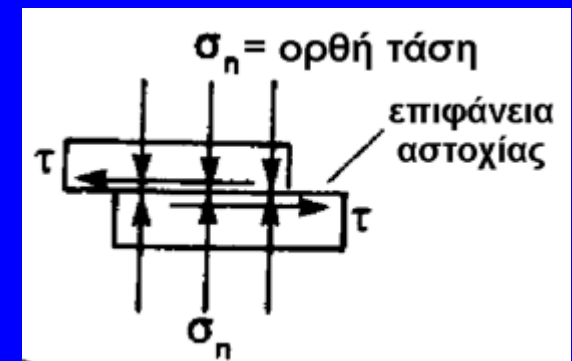
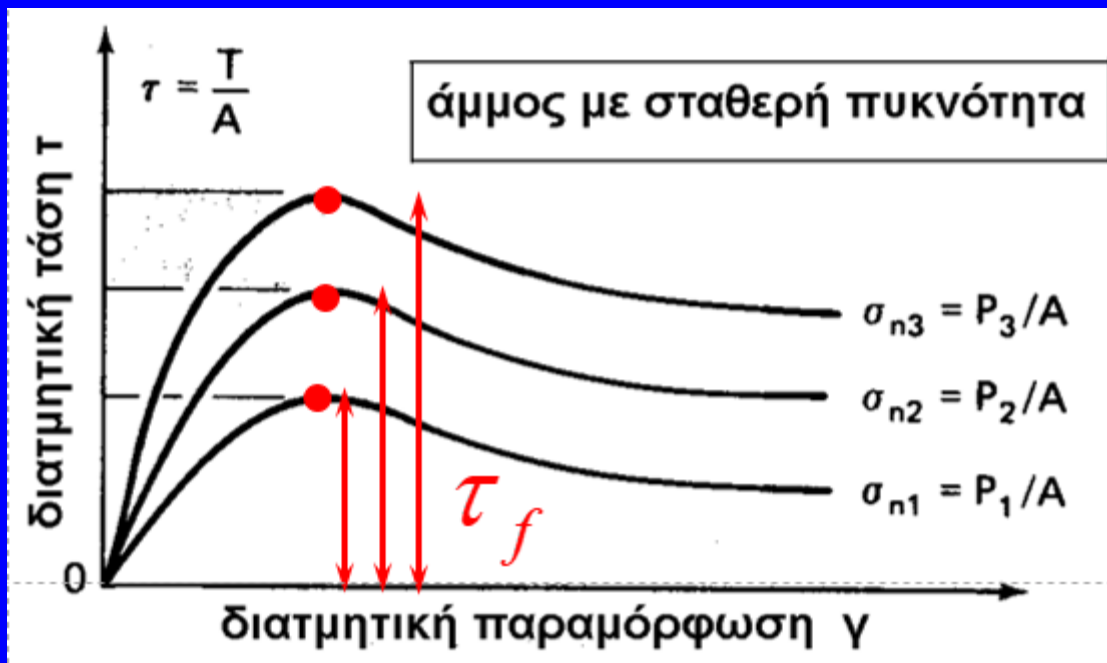
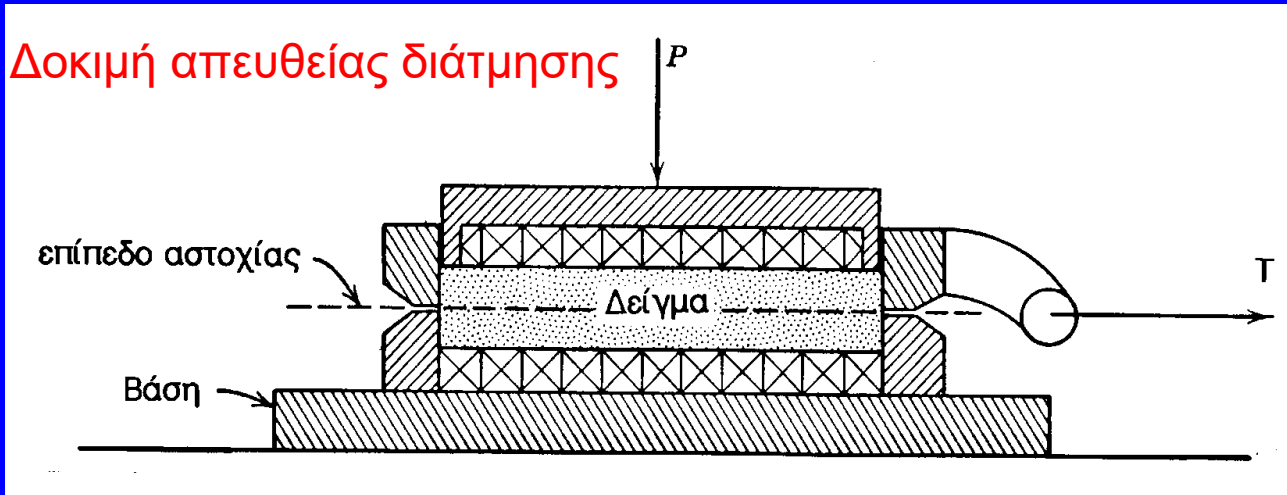
Δοκιμή 2: $\sigma'_3 = 350 - 150 = 200 \text{ kPa}$, $\sigma'_1 = 784.6 - 150 = 634.6 \text{ kPa}$

Σχεδιάζονται οι δύο κύκλοι Mohr, και άγεται η κοινή εφαπτομένη

→ $\varphi = 30^\circ$ και $c = 10 \text{ kPa}$

Προσδιορισμός της περιβάλλουσας αστοχίας (c, φ) από δοκιμές απευθείας διάτμησης

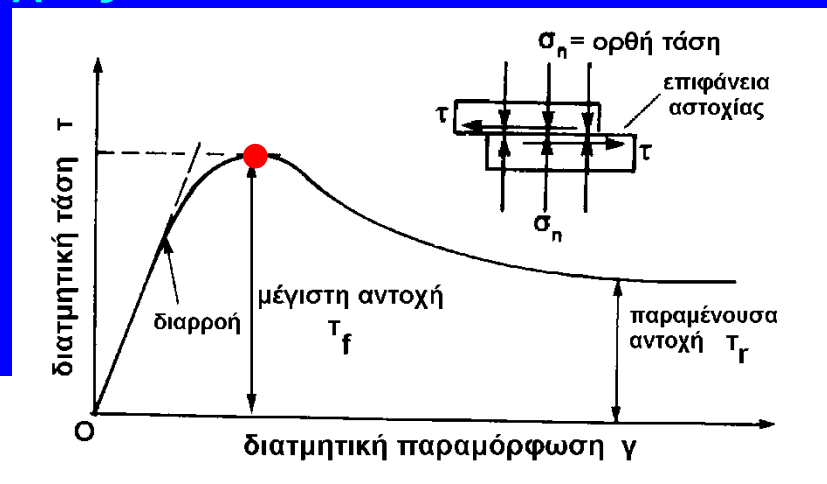

Αύξηση της αντοχής (τ_f) με
αύξηση της ορθής ενεργού
τάσης (σ'_n):

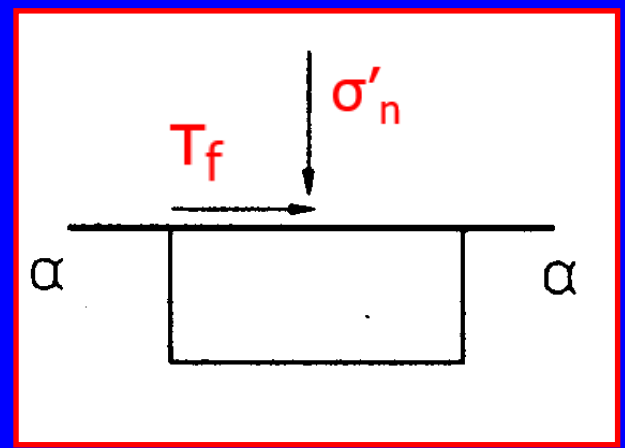
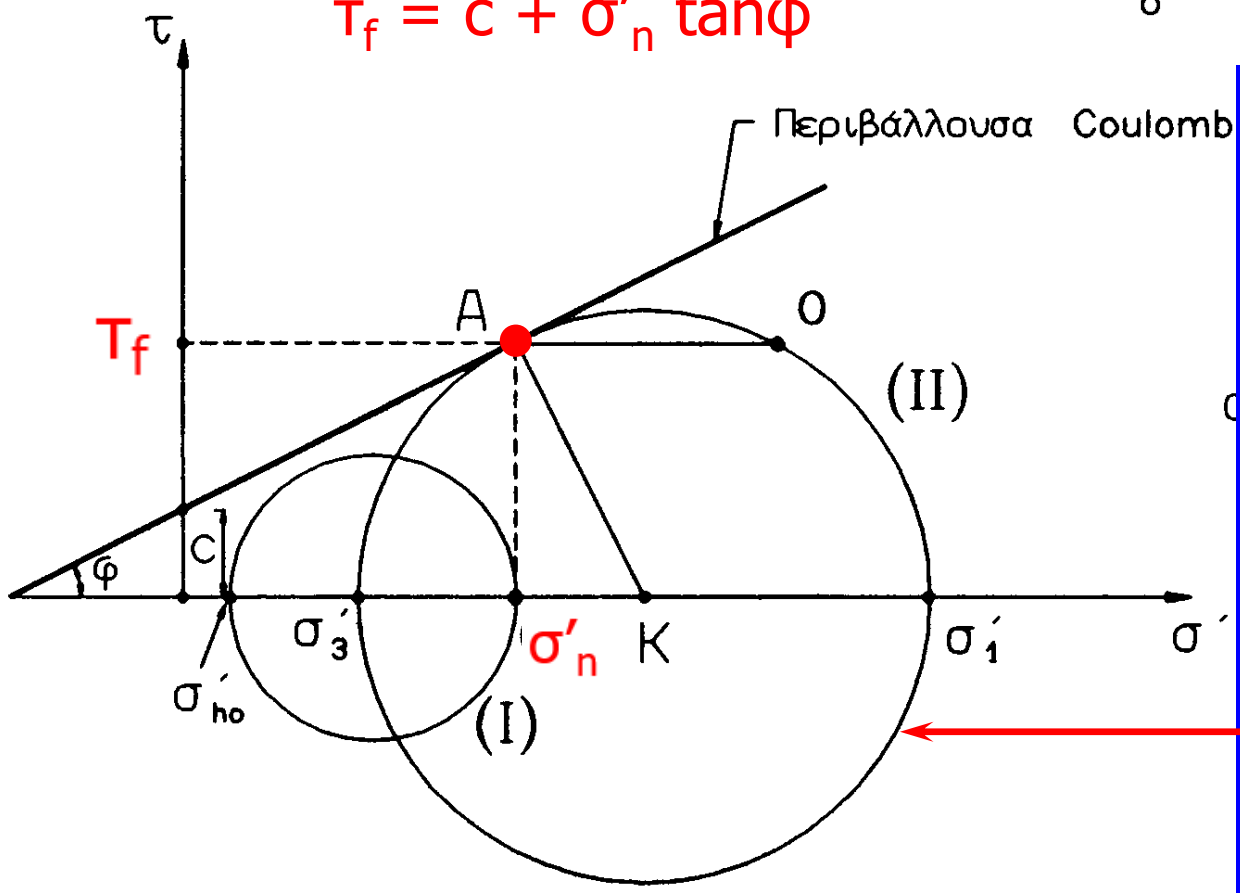
$$\tau_f = c + \sigma'_n \tan \varphi$$

Προσδιορισμός της περιβάλλουσας αστοχίας από δοκιμές απευθείας διάτμησης

Για υλικά με συνοχή απαιτούνται δύο δοκιμές. Για υλικό χωρίς συνοχή ($c=0$) αρκεί μια δοκιμή.

$$\tau_f = c + \sigma'_n \tan \varphi$$

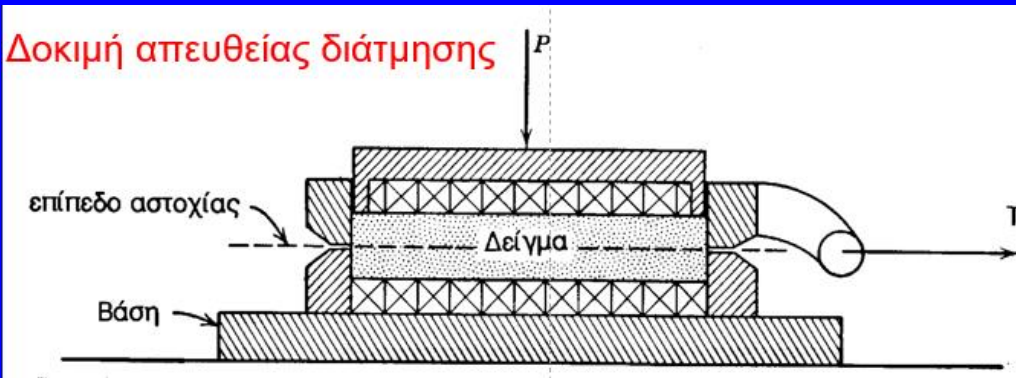

Κύκλος Mohr κατά την αστοχία στη δοκιμή απευθείας διάτμησης

Περιβάλλουσα αστοχίας από δοκιμές απευθείας διάτμησης

Παράδειγμα εφαρμογής:

Δύο δοκιμές απευθείας διάτμησης υπό συνθήκες πλήρους στράγγισης ($u=0$) έδωσαν τα εξής αποτελέσματα: (1) Για $\sigma'_n = 100 \text{ kPa} \rightarrow \tau_f = 67.7 \text{ kPa}$
(2) Για $\sigma'_n = 200 \text{ kPa} \rightarrow \tau_f = 125.4 \text{ kPa}$

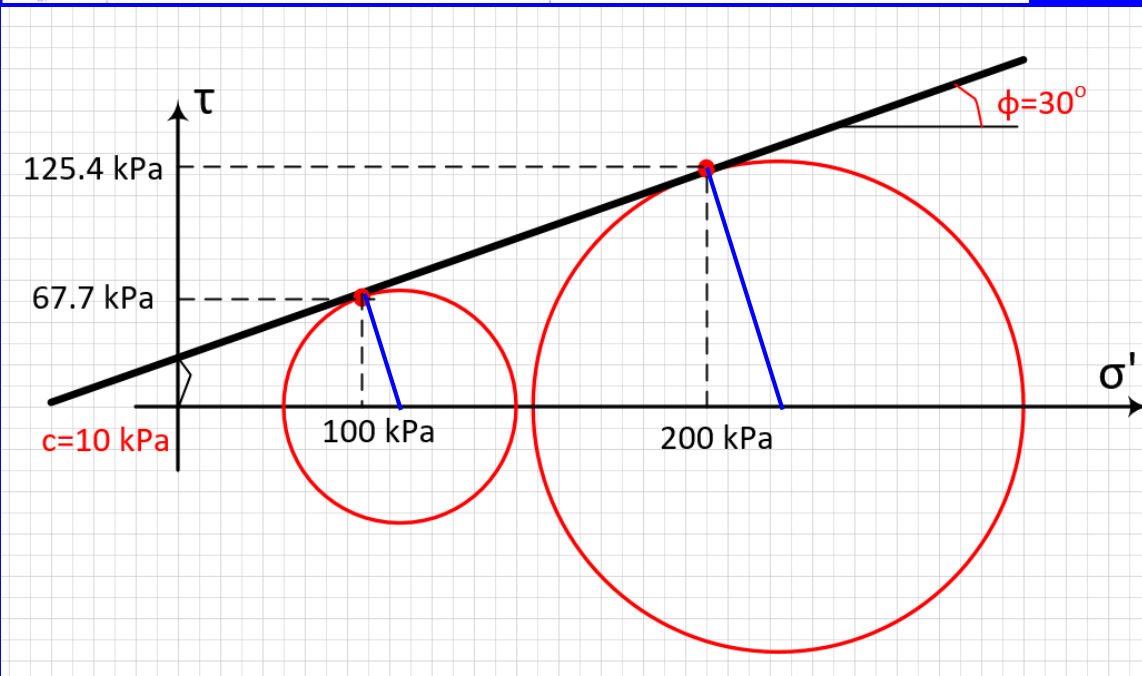
$$\tau_f = c + \sigma'_n \tan \phi$$

$$67.7 = c + 100 \tan \phi$$

$$125.4 = c + 200 \tan \phi$$

$$\tan \phi = 0.577 \rightarrow$$

$$\phi = 30^\circ, \quad c = 10 \text{ kPa}$$

Περιβάλλουσα αστοχίας από τριαξονικές δοκιμές & απευθείας διάτμησης

Παράδειγμα εφαρμογής:

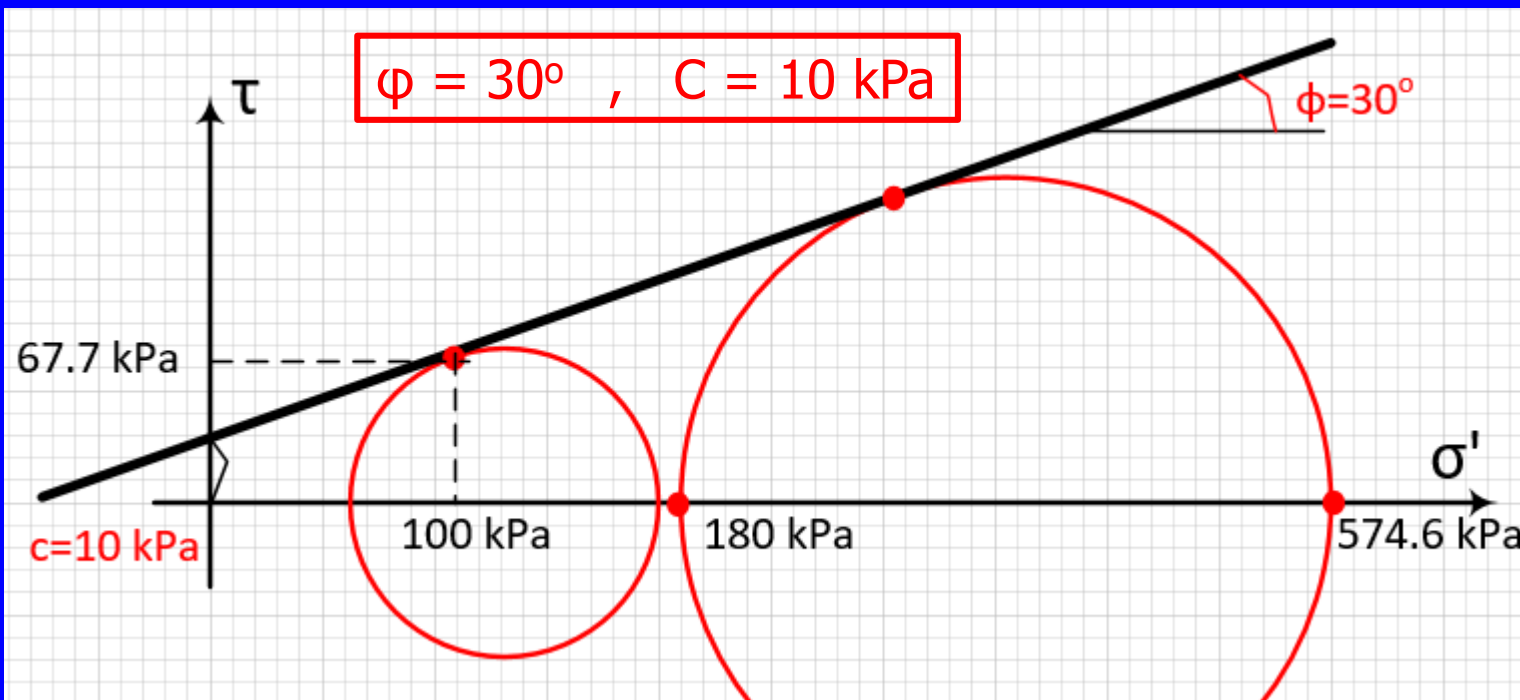
Τριαξονική δοκιμή με $\sigma'_3 = 180$ kPa αστοχεί όταν $\sigma'_1 = 574.6$ kPa.

Δοκιμή απευθείας διάτμησης με $\sigma'_n = 100$ kPa αστοχεί όταν $\tau_f = 67.7$ kPa

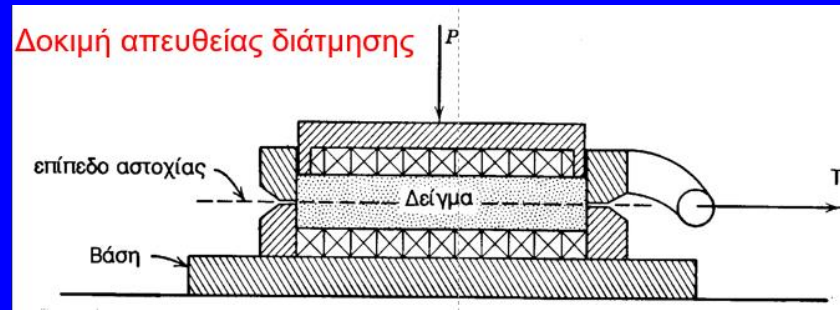
Να προσδιορισθούν τα c, ϕ

$$\begin{aligned} \sigma'_1 &= 574.6 \text{ kPa} \\ \sigma'_3 &= 180 \text{ kPa} \end{aligned} \Rightarrow \sigma'_{1f} = \sigma'_{3f} \tan^2 \left(45 + \frac{\phi}{2} \right) + 2c \tan \left(45 + \frac{\phi}{2} \right)$$

$$\tau_f = c + \sigma'_n \tan \phi \rightarrow 67.7 = c + 100 \tan \phi$$

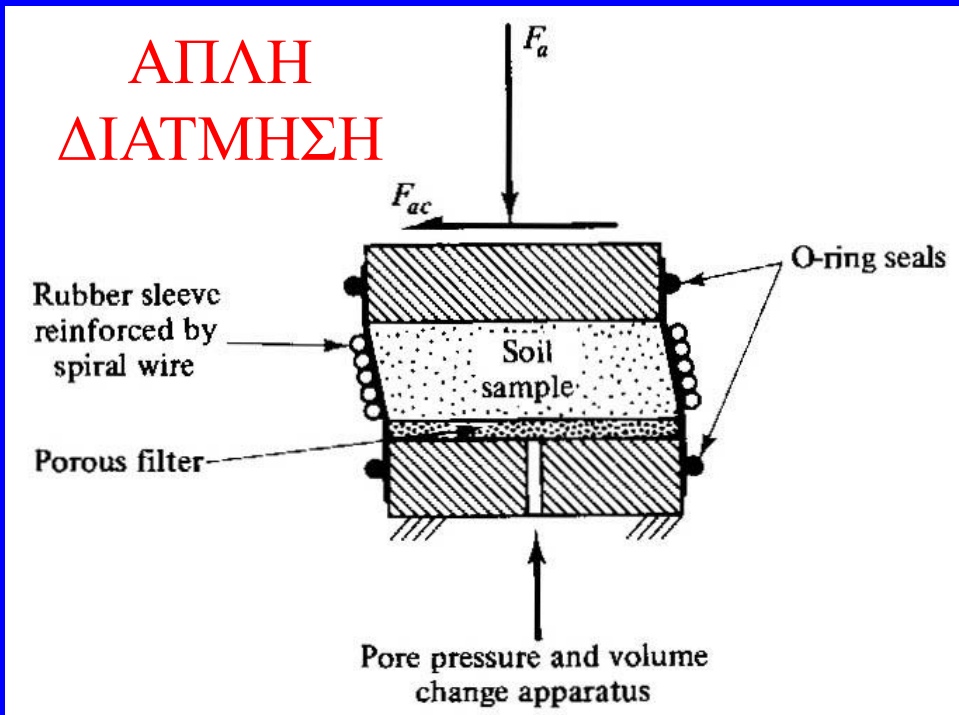
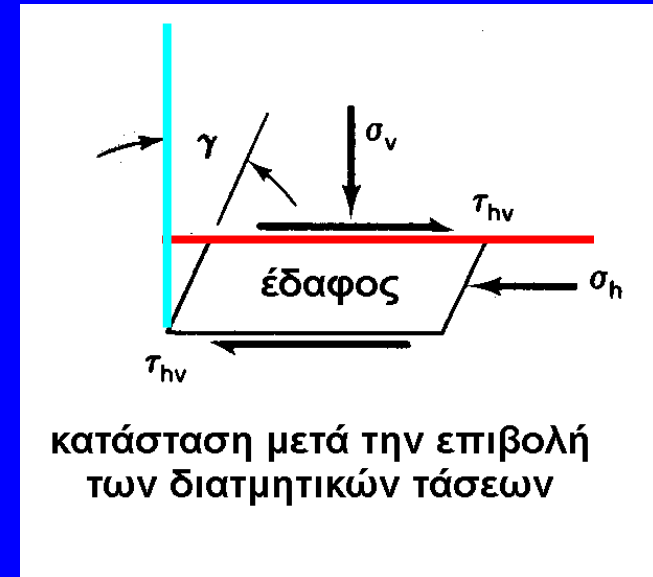
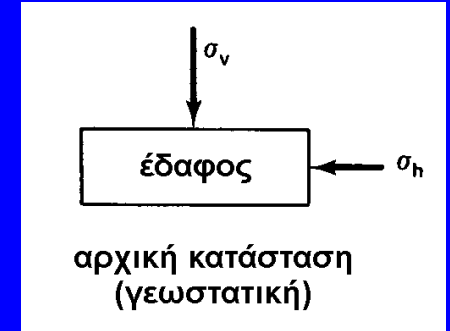

Προσδιορισμός περιβάλλουσας αστοχίας από δοκιμές απλής διάτμησης

Στην δοκιμή απλής διάτμησης, οι παραμορφώσεις και (συνεπώς) οι τάσεις του δοκιμίου είναι ομοιόμορφες: $\rightarrow$ οριζόντια παραμόρφωση = 0
 Η κατακόρυφη και οριζόντια τάση παραμένει σταθερή ($\sigma_v = \text{σταθ}$, $\sigma_h = K_o \sigma_v = \text{σταθ}$).

Αυξάνει μόνον η επιβαλλόμενη διατμητική τάση (τ_h)

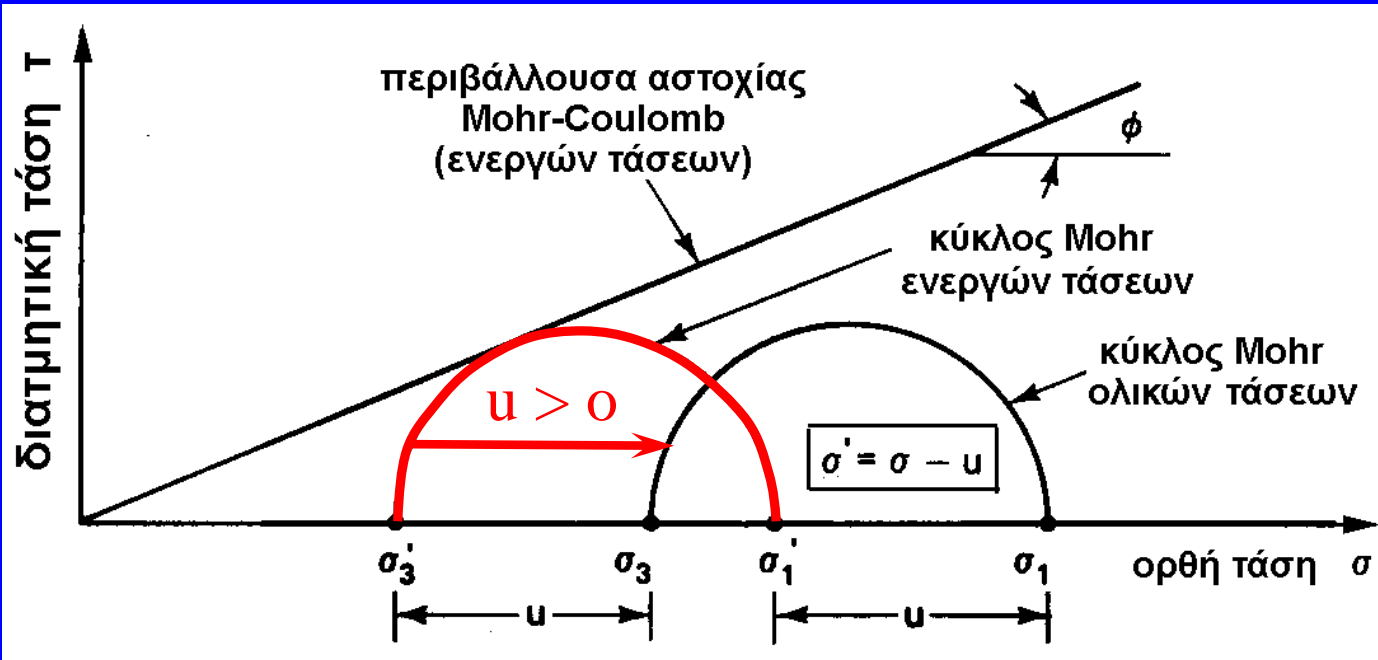

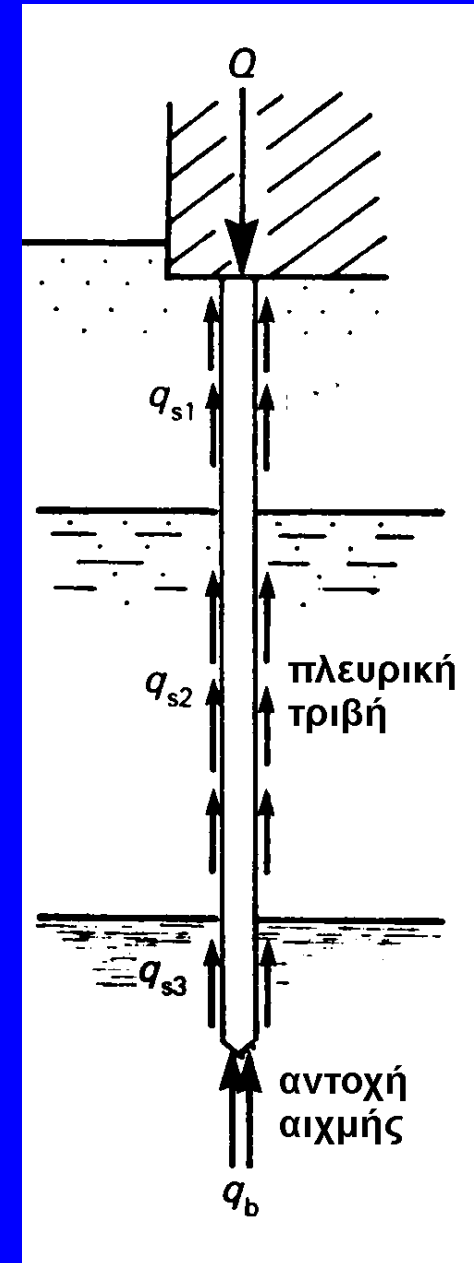

Το κριτήριο αστοχίας εκφράζεται ως προς τις ενεργές τάσεις

$$\sigma'_{1f} = \sigma'_{3f} \tan^2 \left(45 + \frac{\phi}{2} \right) + 2c \tan \left(45 + \frac{\phi}{2} \right)$$

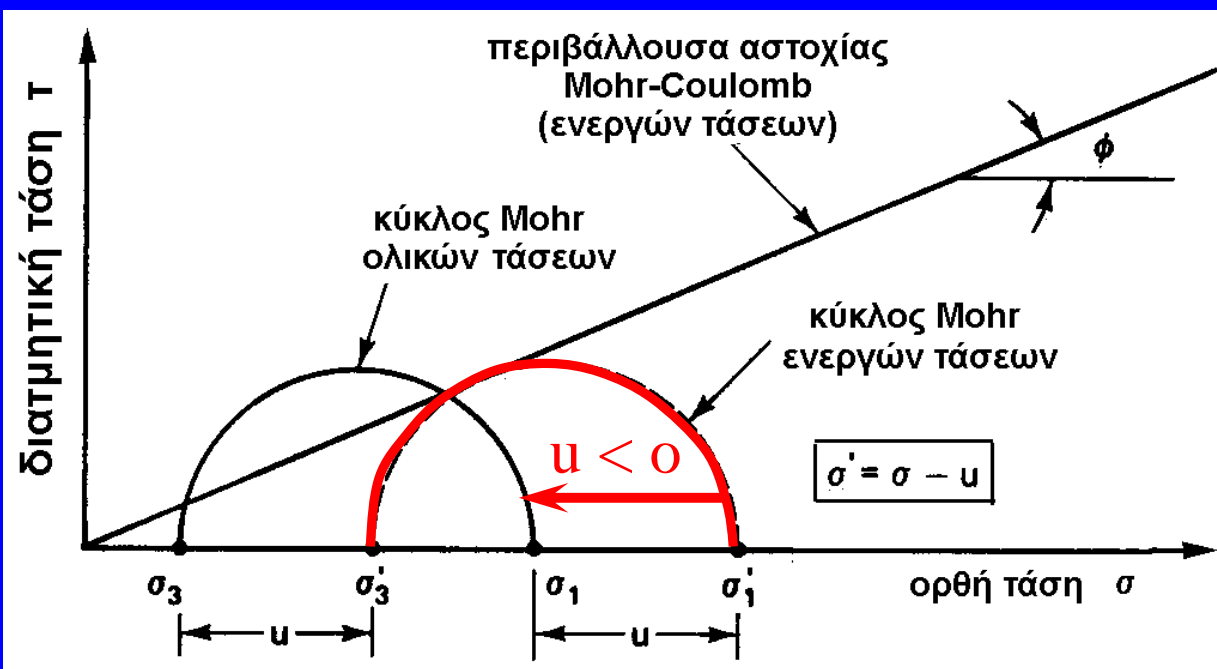

Περίπτωση θετικής υπερπίεσης πόρων (u):

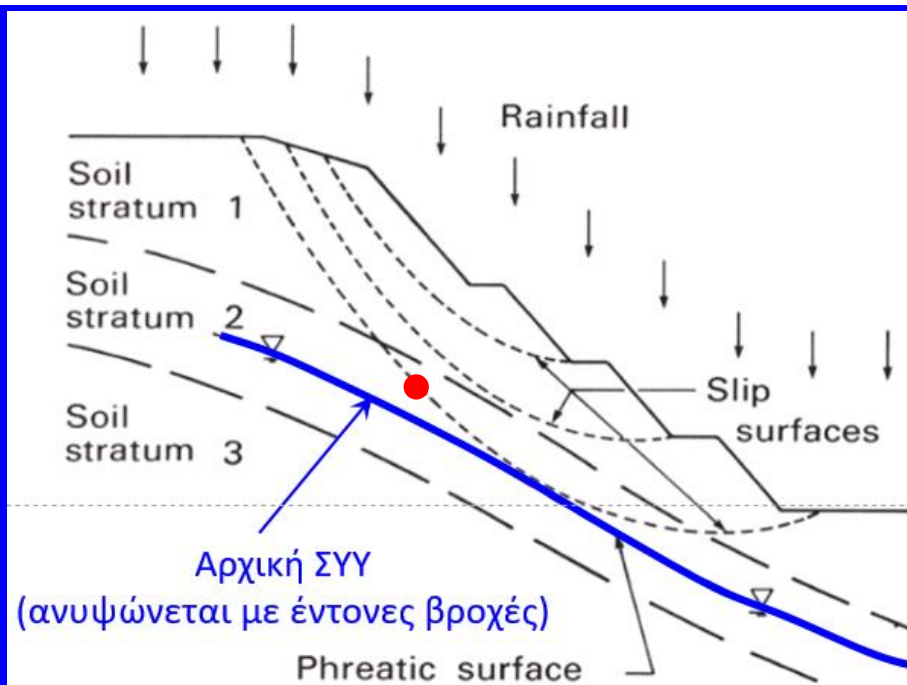
Εάν η υπερπίεση πόρων μειωθεί με την πάροδο του χρόνου (τείνοντας να μηδενισθεί), αυξάνει η ασφάλεια έναντι αστοχίας (ο κύκλος των ενεργών τάσεων κινείται προς τα δεξιά και απομακρύνεται από την αστοχία)

Παράδειγμα : Αύξηση της αντοχής εμπτηγνυόμενων πασσάλων με την πάροδο του χρόνου

Το κριτήριο αστοχίας εκφράζεται ως προς τις ενεργές τάσεις

Περίπτωση αρνητικής υπερπίεσης πόρων (u) :
Εάν η αρνητική υπερπίεση πόρων αυξηθεί με την πάροδο του χρόνου (τείνοντας να μηδενισθεί), μειώνεται η ασφάλεια έναντι αστοχίας (ο κύκλος των ενεργών τάσεων κινείται προς τα αριστερά και πλησιάζει στην αστοχία)

Αστοχία λόγω αύξησης των αρνητικών πιέσεων πόρων: $u < 0 \rightarrow 0$

Παράδειγμα : Χρονική υστέρηση της αστοχίας πρσανών ορυγμάτων σε στιφρές αργίλους λόγω καθυστέρησης της «κατείσδυσης» των ομβρίων υδάτων